

Sayın İlgili;

Mevcut Pan Avrupa Akdeniz Tercihli Menşee Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyonun menşee kurallarının (2012 Kuralları), üretim tekniklerinde son yıllarda yaşanan değişimler ve yeni tedarik zincirlerinin ortaya çıkması neticesinde güncellenmesine karar verilmiş; bu kapsamda 2012 Kuralları, Pan Avrupa Akdeniz Ortak Komitesi'nin 1/2023 sayılı Kararı'yla (2023 Kuralları) revize edilmiştir. Konvansiyon'un yeni menşee kurallarının (2023 Kuralları) 01.01.2025 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi kararlaştırılmış olup 2012 Kuralları geçiş sürecinde 31.12.2025 tarihine kadar ilgili Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA)'lar kapsamında geçerli olacaktır.

Ülkemizde, 2023 kuralları ile geçiş hükümleri düzenlemesinin iç onay prosedürleri halihazırda devam etmekte olup sonuçlanmamıştır. Onay prosedürlerinin tamamlanmasının ardından geçiş hükümleri düzenlemesinin ülkemizde de uygulanacak olması sebebiyle; 2025 yılı sonuna kadar ihracatçılarımız, 2023 Kurallarına atıf sürecinin tamamlanmış olduğu STA ortaklarımız ile ticarete 2012 Kuralları ile 2023 Kurallarını karşılaştırarak, üretim süreçleri lehine olan menşee kuralını seçebilecek ve o ülkeyle tercihli ticaret yapmaya devam edebilecektir.

Bölgesel Konvansiyon kapsamı menşee kuralları açısından, işbu notun hazırlanma tarihi itibarıyla 31.12.2025 tarihine kadar aşağıdaki düzenlemeler geçerlidir (ilerleyen süreçte değişiklikler olabilir):

- 2012 kurallarına göre işletilmeye devam eden STA'larımız: Mısır, Fas, Tunus, AKÇT, AB Tarım (1/98 sayılı OKK), EFTA, Faroe Adaları, Filistin, Gürcistan, Moldova, Arnavutluk, Sırbistan, Bosna-Hersek, Kosova (atfın yürürlük süreci devam etmektedir.), Karadaę, K. Makedonya
- 2023 Kurallarının Uygulanmaya Başlayacağı STA'larımız: EFTA, Faroe Adaları

Diğer taraftan, geçiş sürecine ilişkin olarak dikkat edilmesi gereken hususlar 'Geçiş Hükümleri Rehberi' ile yayınlanmıştır. Buna göre;

- Geçiş hükümlerinin temel amacı, 2023 kurallarının yürürlüğe girdiği Sözleşmeye Taraf Ülke (STÜ)'ler arasında 2012 kurallarının 2023 kurallarıyla paralel olarak uygulanabilirliğini sürdürmektir. Bu düzenleme, 1 Ocak 2025'ten önce mevcut olan kümülasyonlara dayalı ticaret akışlarının korunmasını sağlayacaktır. Ekonomik uygulayıcılar, tedarik zincirlerine bağlı olarak iki uygulanabilir kural kümesi (2012 ve 2023 Kuralları) arasında seçim yapma olanağına sahiptir.
- Geçiş hükümleri iki kural kümesi arasındaki Geçirgenlik İlkesini de sağlar. Geçirgenlik; kümülasyon söz konusu olduğunda 2012 kuralları ile 2023 kuralları arasında (sadece 2012 kurallarından 2023 kurallarına) geçirgenliğe izin vermekte olup 2023 kurallarının kümülasyon hükümlerinin, ürünlerin her iki kural kümesinin gerekliliklerini karşıladığı durumlarda 2012 kuralları kapsamındaki ürünlere de uygulanabileceği anlamına gelir. Diğer bir deyişle Geçirgenlik; 2012 Kuralları kapsamında menşeli olduğu düşünölen malların, gerekli koşulların karşılanması şartıyla, 2023 Kuralları kapsamında da menşeli olarak kabul edilebileceği anlamına gelir.

2012 Kuralları tarafından aranan menşee kuralları genel olarak 2023 Kurallarına nazaran daha kısıtlayıcı olduğundan, bazı istisnalar dışında 2012 Kurallarını yerine getiren malların 2023 Kuralları kapsamında da menşee kazanması olasıdır.

- 2023 kurallarının ve geçiş hükümlerinin öngörölen kademeli uygulama süreci, 2025 yılında STÜ'ler arasında üç farklı statüye yol açmaktadır. Bir STÜ'nün, farklı PAAMK ortaklarıyla ikili protokolün içeriğine bağlı olarak birkaç farklı statüler altında olması mümkündür. 2012 Kuralları ve 2023 Kuralları'nın uygulanmakta olduğu statüler aşağıdaki şekilde kodlanmıştır:

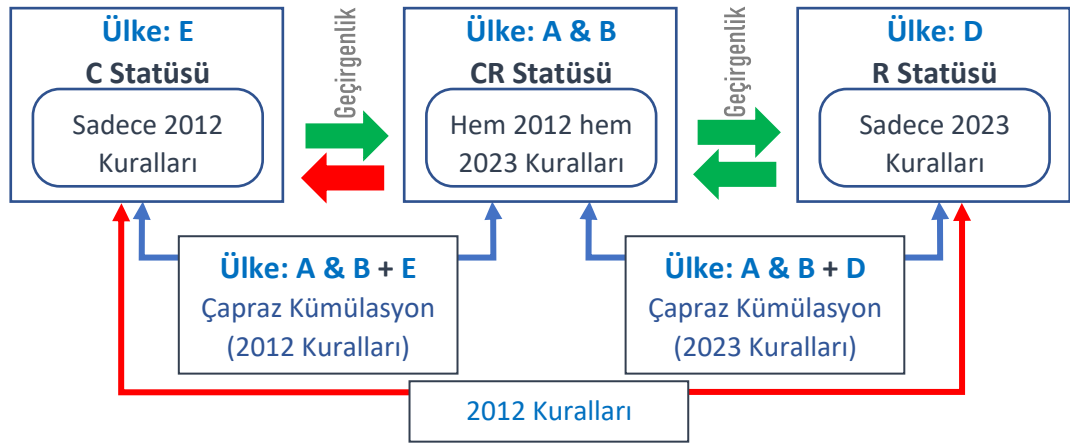
- CR Statüsü** : Hem 2012 Kuralları hem de Geçiş Hükümlerini uygulayan STÜ'ler
İhracatçılara her bir kural kümesi altındaki kümülasyon olanaklarından yararlanarak 2012 kuralları ile 2023 kuralları arasında seçim yapma olanağı verir; ayrıca iki kural kümesi arasında geçirgenliğe de izin verir.
- C Statüsü** : Sadece 2012 Kuralları'nı uygulayan STÜ'ler
Henüz bir bağlantıyla güncellenmemiş olan mevcut ikili protokollerine göre 2012 kurallarını veya eski PAAMK protokollerini uygulayan STÜ'leri temsil eder. Çapraz kümülasyon yalnızca 2012 kurallarına dayanarak mümkün olacaktır.
- R Statüsü** : Sadece 2023 Kuralları'nı uygulayan STÜ'ler
İkili protokollerini Sözleşmeye bir atıfla güncelleyen, ancak geçiş hükümlerinin onaylanmasıyla ilgili yerel prosedürleri henüz tamamlamamış olan STÜ'leri temsil eder. Bu statü altında 2023 kuralları geçerlidir ve çapraz kümülasyon yalnızca 2023 kurallarına dayanarak mümkün olacaktır.

Geçiş sürecinde menşe kümülasyonunun uygulamasında temel kural, aynı statüye sahip aynı kuralları uygulayan ülkelerin ortak kurallar içerisinde işlem yapmaları, CR statüsündeki ülkelerin ise hem 'C' statüsündeki hem de 'R' statüsündeki ülkeler ile, ilgili statünün kapsadığı kurallara göre işlem yapmalarıdır. Buna göre 'C' statüsündeki ülkeler sadece 'C' statüsündeki ülkeler ile, 'R' statüsündeki ülkeler sadece 'R' statüsündeki ülkeler ile ilgili kurallara göre menşe kümülasyonu kurallarını uygulayabilecektir. Ancak 'C' statüsüne sahip ülkelerin 'CR' statüsündeki ülkeler üzerinden 'R' statüsü gereği kuralları uygulamaları (Geçirgenlik) mümkün olmayacaktır.

Örnek:

STÜ A ve Taraf B, her iki kural setini de birbirlerine uygularlar. - CR statüsü
STÜ D, yalnızca A ve B - R statüsünde 2023 kurallarını uygular.
STÜ E, yalnızca A ve B - C statüsünde 2012 kurallarını uygular.

2012 kurallarına göre A, B ve E arasında çapraz kümülasyon mümkündür.
2023 kurallarına göre A, B ve D arasında çapraz kümülasyon mümkündür.

Bu kapsamda, 2012 Kuralları ile, halihazırda Kanun teklifi olarak TBMM'de bulunan taslak metin şeklindeki 2023 Kurallarının karşılaştırmalı düzenlemeleri (farklılaşma içerenler) hazırlamış olduğumuz "Bölgesel Konvansiyona ilişkin 2012 ve 2023 Kurallarının Karşılaştırma Tablosu" ile ekte gösterilmiş, etkilerine ayrıca yer verilmiştir.

Bölgesel Konvansiyona ilişkin 2012 ve 2023 Kurallarının Karşılaştırma Tablosu

2012 Kuralları

(Pan-Avrupa-Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyonun Beyanda Bulunmak Suretiyle Onaylanması Hakkında Karar - 2013/5414)

2023 Kuralları

(Pan-Avrupa-Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyon'un Tadilatı)
(TBMM'ye sunulan Kanun Teklifi Taslak Metni)

Değişiklik

2012 Kuralları	2023 Kuralları	Değişiklik
<p>MADDE 1 Tanımlar</p> <p>f) “fabrika çıkış fiyatı”, ürün için ilgili Akit Taraf, nihai işçilik veya işlemin gerçekleştirilmesini üstlenen imalatçıya fabrika çıkışı itibarıyla ödenen, kullanılan bütün girdi fiyatlarının dahil edilmiş olduğu, elde edilmiş ürünün ihracında geri ödenmiş veya ödenecek yurtiçi vergilerin tenziliyle bulunan fiyat;</p>	<p>Madde 1 Tanımlar</p> <p>f) “fabrika çıkış fiyatı”, son işçilik veya işlemin gerçekleştirildiği Akit Taraf, söz konusu işçilik veya işlemin gerçekleştirilmesi sorumluluğunu üstlenen imalatçıya ürünün fabrika çıkışı itibarıyla ödenen ve kullanılan tüm girdilerin kıymetinin dahil edilmesi koşuluyla, üretime ilişkin diğer tüm masrafların eklenmesiyle; elde edilen ürünün ihraç edilmesi halinde geri ödenen veya ödenmesi mümkün olan iç vergilerin çıkarılması sonucunda bulunan fiyat anlamına gelir. Son işçilik veya işlemin bir imalatçıya alt sözleşme ile devredilmesi halinde, “imalatçı” tabiri, alt yükleniciye işi veren işletmeyi ifade eder. Gerçek fiyatın ürünün imalatına ilişkin olarak Akit Taraf'ta ortaya çıkan tüm masrafları yansıtmaması halinde; fabrika çıkış fiyatı, tüm bu masrafların toplamından, elde edilen ürünün ihraç edilmesi halinde geri ödenen veya ödenmesi mümkün olan iç vergilerin çıkarılması sonucunda bulunan fiyat anlamına gelir;</p>	<p>2012 Kurallarında yer alan “kullanılan bütün girdi fiyatlarının dahil edilmiş olduğu” ifadesine karşılık 2023 Kuralları “<i>kullanılan tüm girdilerin kıymetinin dahil edilmesi koşuluyla, üretime ilişkin diğer tüm masrafların eklenmesiyle</i>” şeklinde detaylandırılarak düzenlenmiştir.</p> <p>Böylece, fabrika çıkış fiyatının belirlenmesinde, kullanılan girdi kıymetlerinin yanında üretime yönelik diğer masrafların da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.</p>

MADDE 1 Tanımlar Karşılık düzenleme bulunmamaktadır.	Madde 1 Tanımlar (k) “menşeli olmayan girdilerin azami oranı”, bir imalatın ürüne menşe statüsü kazandırmak için yeterli işçilik veya işlem sayılabilmesi amacıyla izin verilen azami menşeli olmayan girdiler anlamına gelir. Bu oran, ürünün fabrika çıkış fiyatının yüzdeliği veya belirli bir fasıl, pozisyon ya da alt-pozisyon grubunun altında yer alan bu türden girdilerin net ağırlığının yüzdeliği olarak da ifade edilebilir;	İsim olarak yer verilmesi de, 2023 Kurallarına Tolerans Kuralı ile ilintili tanımlama eklenmiştir.
MADDE 3 Menşe kümülasyonu Karşılık düzenleme bulunmamaktadır.	Madde 7 Menşe kümülasyonu 2. İhracatçı Akit Tarafta gerçekleştirilen işçilik veya işlemin Madde 6’da belirtilen işlemlerin ötesine geçmemesi durumunda, diğer Akit Taraf menşeli girdiler dahil edilmek suretiyle elde edilen bir ürün, yalnızca ihracatçı Akit Tarafta eklenen katma değer kullanılarak diğer Akit Taraflar menşeli girdilerin kıymetinden daha fazla olması halinde ihracatçı Akit Taraf menşeli kabul edilir. Eğer bu gerçekleşmez ise, elde edilen ürün, ihracatçı Akit Tarafta yapılan imalatta kullanılan menşeli girdilerden en yüksek kıymete sahip olan girdinin menşesinin ait olduğu Akit Taraf menşeli kabul edilir. 3. Madde 2 hükümlerine hâle getirmeksizin ve Armonize Sistem’in 50. ila 63. fasıllarında yer alan ürünler hariç olmak üzere, ihracatçı Akit Taraf dışındaki bir Akit Tarafta gerçekleştirilmiş olan işçilik veya işlem, elde edilen ürünlerin o ihracatçı Akit Tarafta müteakip bir işçilik veya işleme tabi tutulması halinde ihracatçı Akit Tarafta gerçekleştirilmiş sayılır.	Yeni düzenleme ile; ‘tamamen elde edilen ürünler’ ve ‘yeterli işçilik veya işlemden geçmiş olmaları şartıyla elde edilen ürünler’ kurallarına bir aykırılık oluşturmaksızın [Gümrük Tarife Cetvelinin 11. Bölümünde yer alan “Dokumaya Elverişli Maddeler ve Bunlardan Mamul Eşya” başlığı altındaki 50-63’üncü fasıllar (tekstil ürünleri) hariç olmak üzere], ihracatçı taraf ülke dışındaki bir taraf ülkede gerçekleştirilmiş olan işçilik veya işleme ilişkin olarak, elde edilen ürünlerin ihracatçı taraf ülkede müteakip (izleyen) bir işçilik veya işleme tabi tutulması halinde, bahse konu (ilk) işçilik veya işlem ihracatçı taraf ülkede gerçekleştirilmiş sayılacaktır. İhracatçı taraf ülkede gerçekleştirilecek söz konusu müteakip (izleyen) işçilik veya işlemin, ‘yetersiz işçilik veya işlemler’in ötesine geçmesi gerekmektedir.

	<p>4. Madde 2 hükümlerine halel getirmeksizin, Armonize Sistem'in 50. ila 63. fasıllarında yer alan ürünler açısından ve yalnızca iki Akit Taraf arasındaki ikili ticarete uygulanmak üzere, ithalatçı Akit Tarafta gerçekleştirilmiş olan işçilik veya işlem, ürünlerin ihracatçı Akit Tarafta müteakip bir işçilik veya işleme tabi tutulması halinde o ihracatçı Akit Tarafta gerçekleştirilmiş sayılır.</p> <p>Bu paragrafın uygulanmasında, Avrupa Birliği'nin İstikrar ve Ortaklık Süreci'ne katılım sağlayan ülkeler ile Moldova Cumhuriyeti tek bir Akit Taraf kabul edilir.</p> <p>5. Akit Taraflar, bu Madde'nin paragraf 3'ünün uygulanma alanının Armonize Sistem'in 50. ila 63. fasıllarında yer alan ürünlerin ithalatını kapsayacak şekilde genişletilmesine tek taraflı olarak karar verebilirler. Bu Madde'nin paragraf 3'ünün uygulanma alanını genişletmeye karar veren Akit Taraf, bu kararını ve aynı zamanda buna ilişkin olabilecek tüm tadilatları Ortak Komite'ye bildirir. Ek VIII'de, bu Madde'nin paragraf 3'ünün uygulanma alanının Armonize Sistem'in 50. ila 63. fasıllarında yer alan ürünlerin ithalatını kapsayacak şekilde genişletilmesine karar veren Akit Tarafların listesi yer alır. Herhangi bir Akit Tarafın bahse konu uygulama alanı genişletilmesine son vermesini takiben, Akit Taraflar listesi derhal güncellenir. Her Akit Taraf, kendi iç süreçlerine uygun olarak, Ek VIII'deki Akit Taraflar listesini içeren bir duyuru yayımlar.</p> <p>6. Bu Maddenin paragraf 3 ila paragraf 5'inde belirtilen kümülasyonun uygulanması bakımından, menşeli ürünler yalnızca ihracatçı Akit Tarafta gerçekleştirilen işçilik veya işlemin Madde 6'da belirtilen işlemlerin ötesine geçmesi halinde ihracatçı Akit Taraf menşeli kabul edilirler.</p>	<p>Bu düzenleme, 2'inci paragrafta tanımlanan 'katma değer ile menşe kazanımı' ile birlikte değerlendirildiğinde, eşyanın ihracatçı taraf ülke menşei kazanabilmesine yönelik kolaylaştırma sağlamaktadır.</p> <p>Aynı düzenleme yukarıda hariç bırakılan tekstil ürünlerine ilişkin 50-63'üncü fasıllar açısından ele alındığında; söz konusu düzenlemenin sadece iki adet taraf ülke arasındaki ikili ticarete geçerli olacağı düzenlenmiştir. Buradan da, bu şekilde uygulaması bulunan bir durumun üçüncü taraf ülkelere karşı hak kazandırmayacağı anlaşılmaktadır.</p>
--	--	--

MADDE 4

Tamamen elde edilmiş ürünler

2. Birinci fıkranın (f) ve (g) bendlerindeki “kendi gemileri” ve “kendi fabrika gemileri” terimleri sadece aşağıda belirtilen gemi ve fabrika gemileri için uygulanır:
- (a) ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafıta kayıtlı veya tescilli olanlar;
 - (b) ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafın bayrağı altında seyredenler;
 - (c) en az yüzde 50’si ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafın vatandaşlarına veya yönetim merkezi ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafın birinde bulunan, müdür veya müdürleri, Yönetim Kurulu veya Denetleme Kurulu Başkanı ve bu kurullar üyelerinin çoğunluğu ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafın vatandaşı olan ve ilave olarak, ortaklık veya limited şirket durumunda, sermayesinin en az yarısı ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafa veya anılan Akit Tarafın kamu kuruluşları ya da vatandaşlarına ait olanlar;
 - (d) yönetici ve yetkilileri ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafın vatandaşı olanlar; ve
 - (e) mürettebatının en az yüzde 75’i ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafın vatandaşı olanlar.

Madde 3

Tamamen elde edilmiş ürünler

2. Paragraf 1’in (h) ve (i) bentlerinde geçen “kendi gemileri” ve “kendi fabrika gemileri” terimleri yalnızca aşağıdaki her bir koşulu yerine getiren gemilere ve fabrika gemilerine uygulanır:
- (a) ihracatçı veya ithalatçı Akit Tarafıta kayıtlı olanlar;
 - (b) ihracatçı veya ithalatçı Akit Tarafın bandırası altında seyredenler;
 - (c) aşağıdaki şartları karşılayanlar:
 - (i) en az %50’si ihracatçı veya ithalatçı Akit Tarafın vatandaşlarına ait olanlar, veya
 - (ii) sahipliklerinin şirketlerde bulunması halinde:
 - şirket merkezi ve ana işyeri ihracatçı ya da ithalatçı Akit Tarafıta bulunanlar, ve
 - en az %50’si ihracatçı ya da ithalatçı Akit Tarafıta veya bu Tarafıların kamu tüzel kişilerine veyahut bu Tarafıların vatandaşlarına ait olanlar.

Tamamen elde edilmiş ürünler için, ‘(h) deniz balıkçılığı ürünleri ve o ülkenin kendi gemileriyle herhangi bir ülkenin karasuları dışındaki denizlerden çıkarılan diğer ürünler;’ ile ‘(i) münhasıran (h) bendinde belirtilen ürünlerden o ülkenin kendi fabrika gemilerinin güvertesinde elde edilen ürünler;’ için;

Geminin bağlı olması gereken ülke (kayıt ve bandıra), sermaye yapısı ve şirket merkezinin bulunduğu yer için koşul daha önce sadece ‘ihracatı gerçekleştiren Akit Taraf’ olarak belirlenmişken, ‘ihracatçı veya ithalatçı Akit Taraf’ olarak değiştirilmiş, ithalatçı Akit Taraf da eklenerek kapsam genişletilmiş;

Mürettebatın en az yüzde 75’inin ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafın vatandaşı olması zorunluluğu kaldırılmış;

Böylece şartlar önemli ölçüde hafifletilmiştir.

MADDE 5

Yeterli işçilik veya işlem görmüş ürünler

2. Birinci fıkraya rağmen, Ek II'deki listede belirtilen şartlar uyarınca bir ürünün imalatında kullanılmaması gereken menşeli olmayan girdiler aşağıdaki şartların yerine getirilmesine bağlı olarak kullanılabilir:
(a) toplam kıymetleri, ürünün fabrika çıkış fiyatının yüzde 10'unu geçmiyorsa;
(b) menşeli olmayan girdilerin azami değeri olarak listede verilmiş olan yüzdeler, bu fıkradan dolayı aşılmamışsa.
Bu fıkra, Armonize Sistem'in 50 ila 63. fasıllarındaki ürünlere uygulanmaz.

Madde 5

Tolerans kuralı

1. Madde 4'e istisna olarak ve bu Madde'nin paragraf 2 ve paragraf 3'üne tabi olarak, Ek II'deki listede belirlenen şartlar uyarınca belirli bir ürünün imalatında kullanılmaması gereken menşeli olmayan girdiler, bu ürün için hesaplanan net ağırlığın ya da kıymetin aşağıda gösterilen oranlarını aşmamak kaydıyla buna rağmen kullanılabilir:
(a) Fasıllar 16'daki işlenmiş balıkçılık ürünleri hariç Fasıllar 2 ve 4 ile 24'te yer alan ürünlerin net ağırlığının %15'i;
(b)(a) bendinin kapsadığı ürünler haricindeki diğer tüm ürünler için ürünün fabrika çıkış fiyatının %15'i.
Bu paragraf, Armonize Sistem'in 50 ila 63. fasıllarında yer alan ürünlere uygulanmaz. Bu ürünler için Ek I'in Not 6 ve Not 7'sinde ifade edilen toleranslar uygulanır.
2. Bu Maddenin paragraf 1'i, menşeli olmayan girdilerin azami oranına ilişkin olarak Ek II'deki listede yer verilen kurallarda açıkça belirlenmiş olan yüzdelerden herhangi birisinin aşılmasına imkan tanımaz.
3. Bu maddenin paragraf 1 ve paragraf 2'si, bir Akit Tarafta Madde 3 uyarınca tamamen elde edilen ürünlere uygulanmaz. Bununla birlikte, Madde 6 ve Madde 9(1)'e hâlel getirmeksizin, bu maddenin paragraf 1 ve paragraf 2 'sinde tanınan tolerans, Ek II' deki listede belirlenmiş olan ilgili kurala göre söz konusu ürünün imalatında kullanılan girdilerin tamamen elde edilmiş olması gerekiyorsa, buna rağmen o ürüne uygulanabilir.

2012 Kurallarına göre ürünün fabrika çıkış fiyatının %10'u olarak belirlenmiş bulunan Tolerans (Kuralı) Oranı;

Gümrük Tarife Cetvelinin 2 ve 4 - 24'üncü fasıllarında (Fasıl 16'daki işlenmiş balıkçılık ürünleri hariç) yer alan eşya için, eşya ağırlığı üzerinden belirlenmiş olup Tolerans Oranı eşya net ağırlığının %15'i olarak;

Belirtilen fasıllar haricinde kalan (tekstil ürünlerine ait 50-63'üncü fasıllar dışında) eşya için, eşyanın fabrika çıkış fiyatı üzerinden belirlenmiş olup Tolerans Oranı eşya fabrika çıkış fiyatının %15'i olarak belirlenmiştir.

Yeni düzenleme ile, eşyanın menşesi kazanımını olumsuz etkilemeksizin daha fazla üçüncü ülke menşeli girdilerin eşyanın üretiminde kullanılması mümkün kılınmış, yeterli işçilik ve işlemlerde üçüncü ülke menşeli girdilerin kullanımına ilişkin şartlarda yumuşatmaya gidilmiştir.

MADDE 5

Yeterli işçilik veya işlem görmüş ürünler

1. Madde 2'ye göre, tamamen elde edilmemiş ürünler, Ek II'de yer alan listede belirtilen şartlar yerine getirildiği takdirde yeterli derecede işçilik veya işlem görmüş olarak kabul edilirler. Yukarıda belirtilen şartlar, imalatla kullanılan menşeli olmayan girdiler üzerinde yapılması gerekli işçilik ve işlemleri gösterir ve sadece bu girdilerle ilgili olarak uygulanır. Bu nedenle, listedeki şartları yerine getirerek menşe statüsü kazanmış bir ürün başka bir ürünün imalatında kullanılırsa, onun bileşiminde yer aldığı ürüne tatbiki mümkün şartlar, kendisine uygulanmaz ve bunların imalatında kullanılmış olabilecek menşeli olmayan girdiler dikkate alınmaz.

Madde 4

Yeterli işçilik veya işlem

1. Bu Maddenin paragraf 3'üne ve Madde 6'ya halel getirmeksizin, bir Akit Tarafında tamamen elde edilmemiş olan ürünler, ilgili eşya için Ek II'de belirtilen şartların sağlanması halinde yeterli işçilik veya işlemden geçmiş kabul edilirler.
2. Paragraf 1'e uygun olarak bir Akit Tarafında menşe statüsü kazanmış olan bir ürünün başka bir ürünün imalatında girdi olarak kullanılması halinde, söz konusu ürünün imalatında kullanılmış olabilecek menşeli olmayan girdiler hesaba katılmaz.
3. Paragraf 1'de belirtilen şartların karşılanıp karşılanmadığına ilişkin tespit her bir ürün için ayrı yapılır. Bununla birlikte, ilgili kuralın azami menşeli olmayan girdi oranına uyulmasına bağlı olması halinde, masraflar ve döviz kurlarındaki dalgalanmaların hesaba katılması amacıyla, Akit Tarafların gümrük idareleri ürünün fabrika çıkış fiyatının ve menşeli olmayan girdilerin kıymetinin paragraf 4'te belirtildiği şekilde ortalama olarak hesaplanması hususunda ihracatçıları yetkilendirebilir.

Ek II'de belirtilen Liste Şartlarına ilişkin olarak; 2012 Liste Kurallarında daha önce büyük oranda “Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'sini geçmeyen imalat” olarak tanımlanan düzenlemeler, 2023 Kuralları ile çoğu eşya için “Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat” olarak değiştirilmiş, böylece üçüncü ülke menşeli eşya kullanabilme oranı yeni düzenleme ile büyük oranda %40'tan %50'ye çıkarılmıştır.

Üçüncü ülke menşeli girdi kullanılarak menşe kazandırılan bir ürünün başka bir ürünün imalatında girdi olarak kullanılması halinde anılan üçüncü ülke menşeli girdilerin dikkate alınmayacağına ilişkin düzenleme daha sade ve anlaşılır hale getirilmiştir.

Ek II'de belirtilen Liste Kurallarına göre menşe belirlenmesi yapılması halinde; fabrika çıkış fiyatında (EXW fiyat) ve üçüncü ülke menşeli girdilerin fiyatlarında zaman içerisinde meydana gelen dönemsel ya da ekonomik dalgalanmalar nedeniyle oluşan farklılaşmalardan kaynaklı olarak, aynı ürün aynı girdilerle üretilmesine rağmen menşe belirlenmesinde sorun yaşanması karşısında, ürünün fabrika çıkış fiyatının ve menşeli olmayan girdilerin kıymetinin belirli dönem içerisinde ortalama olarak hesaplanması opsiyonu getirilmiştir.

	<p>4. Paragraf 3'ün ikinci alt paragrafının uygulanmasında, ürünün ortalama fabrika çıkış fiyatı ile kullanılan menşeli olmayan girdilerin ortalama kıymeti, sırasıyla; aynı ürünün ihracatçı Akit Tarafıta geçerli olan bir önceki mali yıldaki satışları için belirlenen fabrika çıkış fiyatlarının toplamı ile aynı ürünün ihracatçı Akit Tarafıta geçerli olan bir önceki mali yılda imalatında kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin toplamı esas alınarak hesaplanır. Tam bir mali yıla ilişkin rakamların elde mevcut olmadığı hallerde, üç aydan kısa olmamak üzere daha kısa bir dönem belirlenebilir.</p> <p>5. Ortalama esasına göre hesaplamayı tercih eden ihracatçılar, referans alınan mali yılı takip eden yıl boyunca veya uygun olması halinde, referans alınan daha kısa dönemi takip eden yıl boyunca bu yöntemi sürekli olarak uygularlar. Bu yöntemin kullanılmasının gerekçesini oluşturmuş olan masraflardaki ya da döviz kurlarındaki dalgalanmaların ilgili mali yıl boyunca veya üç aydan kısa olmamakla beraber bir mali yıldan daha kısa olan gösterge dönem esnasında sona erdiğini kaydetmeleri halinde, ihracatçılar bu yöntemi uygulamayı bırakabilirler.</p> <p>6. Azami menşeli olmayan girdi oranına uyulduğunun kanıtlanması amacıyla, paragraf 4'te belirtilen ortalamalar, sırasıyla; fabrika çıkış fiyatı ve menşeli olmayan girdilerin kıymeti olarak alınır.</p>	<p>Buna göre; aynı ürünün bir önceki mali yıldaki fabrika çıkış fiyatlarının toplamının ortalaması ile aynı ürünün imalatında kullanılan menşeli olmayan girdilerin bir önceki mali yıldaki ortalama kıymetinin toplamının ortalaması esas alınarak hesaplama yapılacaktır.</p> <p>Tam bir mali yıla ilişkin rakamların elde mevcut olmadığı hallerde, gümrük idaresi tarafından üç aydan kısa olmamak üzere daha kısa bir dönem belirlenebilecektir.</p> <p>Böylece, özellikle döviz kuru artışları ve/veya çapraz kur farkları nedeniyle üretim girdi maliyetlerinde ortaya çıkan farklılaşmaların ve ürün fiyat değişimlerinin olumsuz etkileri giderilmek istenmiştir.</p>
--	---	--

MADDE 7**Nitelendirme birimi**

Karşılık düzenleme bulunmamaktadır.

Madde 9**Nitelendirme Birimi**

3. Bir teçhizat, makine, aygıt veya araç parçası beraberinde gönderilen normal bir teçhizatın bölümü durumundaki ve fabrika çıkış fiyatına dahil edilmiş bulunan aksesuarlar, yedek parçalar ve aletler; söz konusu teçhizat, makine, aygıt veya araç içinde mütalaa edilir.

Menşe tespiti çerçevesinde; eşya ile beraber gönderilen ve fabrika çıkış fiyatına dahil edilerek ayrıca fiyatlandırılmayan aksesuar, yedek parça ve aletlerin gönderi konusu eşyadan ayrı olarak ele alınmaksızın gönderi konusu söz konusu eşyanın içinde bulunduğu kabul edileceği düzenlenmiştir.

Böylece, gönderi konusu eşya ile beraber gönderilen yedek parça ya da aksesuar türü eşyanın ayrı eşya sayılması gerektiği, dolayısıyla menşenin de ayrıca tespit edilmesi gerektiği yaklaşımına yönelik olarak belirleyici ve kolaylaştırıcı düzenleme yapılmıştır.

MADDE 20

Muhasebesel ayırım

1. Aynı ve birbirleri yerine geçebilen menşeli ve menşeli olmayan girdi stoklarının ayrı tutulmasının önemli maliyetler ve somut güçlükler doğurduğu hallerde, ilgililerin yazılı talebi üzerine gümrük idaresi, bu stokların yönetiminde, bundan sonra "yöntem" olarak atıfta bulunulacak olan, "muhaseseel ayırım" adı verilen yöntemin kullanılmasına izin verebilir.
2. Bu yöntem, belirli bir referans dönemi için, elde edilen "menşeli" kabul edilebilecek ürün sayısının, stoklar fiziksel ayırma tabi tutulduğunda elde edilecek olanla aynı olmasını sağlar.
3. Gümrük idaresi birinci fıkrada atıfta bulunulan izni, gerekli görebileceği her türlü koşula bağlı olarak verebilir.
4. Bu yöntem, ürünlerin imal edildiği ülkede geçerli olan genel muhasese ilkelerine göre uygulanır ve kaydı tutulur.
5. Bu yöntemden yararlanan, menşeli kabul edilebilecek ürün miktarı için, yerine göre menşe ispat belgesi düzenleyebilir veya kullanabilir. Gümrük idaresinin talebi üzerine, yararlanan, stoklarının nasıl işletildiğine dair bir bildirme sunar.
6. Gümrük idaresi, iznin kullanımını izler ve her ne suretle olursa olsun, yararlananın, izni herhangi bir şekilde uygunsuz kullandığı veya bu Konvansiyon'da belirlenen diğer herhangi bir koşulu yerine getiremediği durumlarda geri alabilir.

Madde 12

Muhasebesel Ayırım

1. Bir ürünün işçilik ve işleminde, aynı ve birbirleri yerine geçebilen menşeli ve menşeli olmayan girdiler kullanılıyorsa, ekonomik operatörler, muhaseseel ayırım yöntemini kullanarak girdileri ayrı stoklarda tutmaksızın, girdilerin yönetimini sağlayabilir.
2. Ekonomik operatörler, muhaseseel ayırım yöntemini kullanarak ürünleri ayrı stoklarda tutmaksızın, 1701 pozisyonundaki menşeli ve menşeli olmayan aynı ve birbirleri yerine geçebilen ürünlerin yönetimini sağlayabilir.
3. Akit Taraflar, muhaseseel ayırımının uygulanmasının gümrük idarelerinin ön iznine tabi olmasını gerekli kılabilir. Gümrük idareleri izni, uygun görebileceği her türlü koşula bağlı olarak verebilir ve iznin kullanımını izler. Gümrük idareleri, her ne suretle olursa olsun, yararlananın, izni herhangi bir şekilde uygunsuz kullandığı veya bu Lahika'da belirlenen diğer herhangi bir koşulu yerine getirmediği durumlarda geri alabilir. Muhaseseel ayırımın kullanılmasıyla, "ihracatçı Akit Taraf menşeli" kabul edilebilecek ürün sayısının, stokların fiziksel ayırma tabi tutulmuş olması halinde "ihracatçı Akit Taraf menşeli" kabul edilebilecek ürün sayısını hiçbir zaman için geçmemesi temin edilir. Bu yöntem, ihracatçı Akit Taraf'ta geçerli olan genel muhasese ilkelerine göre uygulanır ve uygulamanın kaydı tutulur.
4. Paragraf 1 ve paragraf 2'de belirtilen yöntemden yararlanan, ihracatçı Akit Taraf menşeli kabul edilebilecek ürün miktarı için, yerine göre menşe ispat belgesi düzenleyebilir veya kullanabilir. Gümrük idarelerinin talebi üzerine, yararlanan, miktarların nasıl yönetildiğine dair bir beyan sunar.

2012 Kuralında yöntemin uygulanması için şart olarak ifade edilen; "aynı ve birbirleri yerine geçebilen menşeli ve menşeli olmayan girdi stoklarının ayrı tutulmasının önemli maliyetler ve somut güçlükler doğurması" ifadesi kaldırılmıştır.

Üretimde kullanılan menşeli ve menşeli olmayan ikame girdiler için muhaseseel ayırım yöntemi kullanarak, söz konusu eşyanın fiziksel olarak ayrı stoklaması yapılması zorunluluğu olmaksızın girdi yönetimi imkanı getirilmiştir.

İznen verilmesi konusunda Gümrük İdaresi yetkilendirilmiştir.

Türkiye'de Gümrük İdaresince söz konusu uygulamadan yararlanma izninin YYS sahibi firmalara verilebileceği değerlendirilmektedir.

MADDE 12

Doğrudan nakliyat

1. İlgili Anlaşma hükümlerinde sağlanan tercihli muamele sadece bu Konvansiyon'un gerekliliklerini yerine getirmiş, Akit Taraflar arasında doğrudan veya Madde 3'e uygun olarak kümülasyonun mümkün olduğu Akit Tarafların toprakları üzerinden nakledilen ürünler için uygulanır. Bununla beraber tek bir sevkiyatı oluşturan ürünler, aktarma veya geçici depolama yoluyla, ancak transit geçtiği veya depolandığı ülkenin gümrük idarelerinin gözetimi altında olmaları ve boşaltma, tekrar yükleme veya iyi koşullarda muhafaza etmeye yönelik işlemler dışında bir işlemde geçmemiş olmaları koşullarıyla, gerektiğinde başka ülkeler üzerinden nakledilebilirler.

Madde 14

Değişmezlik

1. İlgili Anlaşma hükümlerinde sağlanan tercihli muamele sadece bu Konvansiyon'un gerekliliklerini yerine getirmiş ve bir Akit Tarafıta ithalat için beyan edilmiş olan ürünlere, bu ürünlerin ihracatçı Akit Tarafıtan ihraç edilmiş olanlarla aynı ürünler olması kaydıyla, uygulanır. Bu ürünlerin serbest dolaşıma girmesi amacıyla ithalatta beyan edilmelerinden önce transit üçüncü ülke veya ülkelerde ya da sevkiyatın bölüdüğü üçüncü ülke veya ülkelerde gümrük gözetimi altında değiştirilmemiş, herhangi bir şekilde dönüştürülmemiş veya iyi koşullarda muhafaza edilmelerine yönelik işlemler dışında veya işaret, etiket, mühür ya da ithalatçı Akit Tarafının özel iç gerekliliklerine uyum sağlanmasını temin edecek herhangi bir belgenin eklenmesi ya da yapıştırılması dışında bir işleme tabi tutulmamış olması gerekir.

2. Ürünler veya sevkiyatlar, transit üçüncü ülke(ler)de gümrük gözetimi altında olmaları koşuluyla depolanabilir.

3. Bu Lahika'nın Başlık V hükümlerine halel getirmeksizin, sevkiyat, söz konusu üçüncü ülke veya ülkelerde gümrük gözetimi altında yapılması şartıyla bölünebilir.

Doğrudan Nakliyat Kuralı "Değişmezlik" başlığı altında detaylandırılarak düzenlenmiş, sevkiyat kapsamındaki eşyaya uygulanabilecek işlemler detaylandırılmıştır.

Bu kapsamda, sevkiyat konusu eşyanın üzerinde ithalattan önce, transit üçüncü ülkelerde ya da sevkiyatın bölüdüğü üçüncü ülkelerde gümrük gözetimi altında değiştirilmemiş, herhangi bir şekilde dönüştürülmemiş veya iyi koşullarda muhafaza edilmelerine yönelik işlemler dışında veya işaret, etiket, mühür ya da ithalatçı taraf ülkenin özel iç gerekliliklerine uyum amacıyla bir belgenin eklenmesi ya da yapıştırılması işlemlerinin (basit elleçleme işlemleri olarak tanımlamak mümkündür) yapılabileceği ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, daha önce sevkiyat sürecinde gümrük idarelerinin gözetimi altında üçüncü ülkelere transit geçebileceği ve depolanabileceği ifade edilen eşyanın 'tek bir sevkiyatı oluşturan ürünler' olması gerektiği belirlenmişken, yeni hali ile 'tek bir sevkiyatı oluşturan ürünler' kavramı dışına çıkılarak sevkiyat kapsamındaki eşyanın gümrük gözetimi altında bölünebileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla parçal teslimlerde Doğrudan Nakliyat Kuralı mümkün kılınmıştır.

<p>MADDE 14 Gümrük vergilerinde geri ödemenin veya muafiyetin yasaklanması</p> <p>1. Başlık V hükümleri çerçevesinde menşe ispat belgesi düzenlenen veya hazırlanan; bir Akit Taraf menşeli ürünlerin imalatında kullanılan menşeli olmayan girdiler, ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafta her ne türde olursa olsun gümrük vergilerinin geri ödenmesine veya bunlardan muafiyete tabi değildirler.</p>	<p>Madde 16 Gümrük vergilerinde geri ödeme veya muafiyet</p> <p>1. Bu Lahika'nın Başlık V hükümleri çerçevesinde kendileri için menşe ispat belgesi düzenlenen veya hazırlanan, bir Akit Taraf menşeli Armonize Sistem'in 50 ila 63 üncü fasıllarında yer alan ürünlerin imalatında kullanılan menşeli olmayan girdiler, İhracatçı Akit Tarafta her ne türde olursa olsun gümrük vergilerinin geri ödenmesine veya bunlardan muafiyete tabi değildir.</p>	<p>Armonize Sistem'in 50 ila 63 üncü fasıllarında yer alan ürünler (tekstil ürünleri) hariç olmak üzere, Telafi Edici Vergi (TEV) ödemesi kaldırılmıştır.</p>
<p>MADDE 15 Genel koşullar</p> <p>1. Bir Akit Taraf menşeli ürünler diğer Akit Tarafalara ithal edilirken, aşağıdaki menşe ispat belgelerinden birinin ibrazı üzerine ilgili Anlaşma'nın hükümlerinden yararlanabilirler:</p> <p>(a) Bir örneği Ek III a'da yer alan EUR.1 Dolaşım Belgesi;</p> <p>(b) Bir örneği Ek III b'de yer alan EUR-MED Dolaşım Belgesi;</p> <p>(c) Madde 21 (1)'de belirtilen durumlarda, ihracatçı tarafından, söz konusu ürünleri teşhislerini mümkün kılmaya yeterli ayrıntıda tanımlayan fatura, teslimat notu veya başka herhangi bir ticari belge üzerinde belirtilen, bundan sonra "menşe beyanı" veya "EUR-MED menşe beyanı" olarak atıfta bulunulacak olan bir beyan; menşe beyanı metinleri Ek IVa ve b'de yer almaktadır.</p>	<p>Madde 17 Genel koşullar</p> <p>1. Bir Akit Taraf menşeli ürünler, diğer Akit Tarafalara ithalatlarında, aşağıdaki menşe ispat belgelerden birinin ibrazı üzerine ilgili Anlaşmaların hükümlerinden yararlanır:</p> <p>(a) Bir örneği bu Lahika'nın Ek IV'ünde yer alan EUR.1 dolaşım belgesi;</p> <p>(b) Madde 18(1)'de belirtilen durumlarda, ihracatçı tarafından, söz konusu ürünlerin teşhisini mümkün kılacak şekilde yeterli ayrıntıda tanımlayan ve bir fatura, teslimat notu veya herhangi bir ticari belge üzerinde verilen ve bundan sonra "menşe beyanı" olarak atıfta bulunulacak olan beyan; menşe beyanı metni bu Lahika'nın Ek III'ünde yer almaktadır.</p>	<p>Yeni düzenleme ile menşe ispat belgesi olarak EUR.1 Dolaşım Belgesi tanımlanmış olup EUR.MED Dolaşım Belgesine düzenlemede yer verilmemiştir, dolayısıyla EUR.MED Dolaşım Belgesi yürürlükten kaldırılmıştır.</p>

MADDE 23**Menşe ispat belgesinin geçerliliği**

1. Bir menşe ispat belgesi, ihracatı gerçekleştiren Akit Tarafta düzenlenme tarihinden itibaren dört ay süreyle geçerli olur ve bu süre zarfında ithalatı gerçekleştiren Akit Taraf gümrük idarelerine ibraz edilir.

Madde 23**Menşe ispat belgesinin geçerliliği**

1. Bir menşe ispat belgesi, ihracatçı Akit Tarafta düzenlendiği veya hazırlandığı tarihinden itibaren on ay süreyle geçerli olur ve bu süre içerisinde ithalatçı Akit Tarafın gümrük idarelerine ibraz edilir.

2023 Kuralları ile menşe ispat belgesinin geçerlilik süresi düzenleme tarihinden itibaren 4 aydan 10 aya çıkarılmıştır.